

[Justitsministeren.]

hvis strafnedsættelsen skulle have virkning for prøvelsladelsesadgangen og bestemmelserne om rettighedstab.

Når man ikke gik den vej ved anke at søge tilvejebragt ensartethed i domspraksis, skyldtes det utvivlsomt, at denne fremgangsmåde havde været omstændelig og ville have medført en yderligere belastning af de overbebyrdede domstole og anklageinstanser og ville have medført en forsinkelse af retsopgørets afvikling. Det ville formentlig også have været vanskeligt at den vej så hurtigt og sikkert som gennem ankenævnet at opnå ensartethed i afgørelserne.

Straks efter lovens vedtagelse anmodede justitsministeriet, under henvisning til bemærkningerne i folketingsudvalgets betænkning, ankenævnet om at fremdrage de tilfælde, i hvilke der herefter skønnedes at være anledning til at søge udvirket en nedsættelse af den idømte straf og til justitsministeriet give indstilling derom. Ankenævnet blev endvidere anmodet om at forelægge justitsministeriet tilfælde, det måtte blive opmærksom på, i hvilke strafeftergivelse ikke kunne anses for begrundet som følge af en senere ændret praksis, men i hvilke der, bortset herfra, fandtes at foreligge særlige momenter af mere individuel karakter — f. eks. invaliditet — der afgørende syntes at tale for eftergivelse af en del af straffen.

Det er i henhold til den nævnte anmodning, ankenævnet har foretaget indstilling til justitsministeriet om benådnings.

Den forudsætning, man var gået ud fra: at den praksis, der havde dannet sig ved lovens vedtagelse, ikke ville blive væsentligt ændret, viste sig ikke at holde stik, idet den af landsretterne udmålte straf i en række tilfælde, der kom til pådømmelse ved Højesteret efter ændringslovens ikrafttræden, blev væsentligt nedsat. Som nævnt var dette forudsat at ville ske i medfør af den bestemmelse, der tog sigte på personer med en særlig tilknytning til det tyske folk, men også andre af de ved loven indføjede bestemmelser, særlig bestemmelserne om, hvad der kunne anses for formildende omstændigheder, har utvivlsomt medvirket til, at domspraksis faktisk blev mildere. En ændring af en række domme, afsagt såvel før som efter ændringslovens ikrafttræden, blev derfor efterhånden nødvendig. Det skete ad

den vej, ændringsloven havde peget på og forudsat anvendt, også til udjævning af de ubilligheder, man forudså kunne opstå ved ændring af praksis, nemlig ved benådning efter indstilling af ankenævnet, hvis virksomhed med hensyn til indstilling om strafnedsættelse ved benådning derfor fik et større omfang, end man oprindeligt havde regnet med.

Jeg skal ikke gå nærmere i enkeltheder vedrørende behandlingen af de mindre alvorlige straffe; men jeg har ment at burde give denne redegørelse for baggrunden for ankenævnets virksomhed, der naturligvis har haft sit største omfang vedrørende de mindre alvorlige straffe, men som også har haft væsentlig betydning, forsåvidt angår de alvorligere straffe vedrørende grupper som Schalburgmænd, Hipomænd og andre i tysk polititjeneste ansatte, idet der også med hensyn til dem er faldet afgørelser, som har gjort en udjævning af praksis nødvendig. Også forsåvidt angår andre kategorier af domfældte, hvis forhold det er vanskeligt at sammenligne, fordi de er mere individuelt præget, har ankenævnet med sin indsigt i hele domsmaterialet været i stand til at konstaterer åbenbare ubilligheder ved forskellig strafudmåling, som det har været naturligt efter ankenævnets indstilling at råde bod på ved benådning.

Jeg ønsker her at understrege, at ankenævnet har udført et nævnet pålagt, meget omfattende og krævende arbejde, der efter mit skøn fortjener den største anerkendelse.

Der er for overtrædelse af straffelovstillægget afsagt ca. 13 500 domme. Cirka et år efter ændringslovens vedtagelse — pr. 16. juli 1947 — havde 5 526 prøvelsladelser fundet sted, og der hensat 2 445 strafafsonere i henhold til straffelovstillægget og 773 varetægtsfanger. Ved udgangen af 1947 var der stadig ca. 2 500 strafafsonere.

Der var dengang navnlig et problem, som spillede en afgørende rolle: ønskeligheden af at de straffede kunne optages i samfundet, så man ikke som følge af retsopgøret fik en stor skare mennesker, der efter udståelsen af langvarig frihedsstraf, henvist til at leve af offentlig understøttelse, kunne befrygtes at ville blive samfundsfjendtligt og asocialt indstillet. Det havde vist sig, at dette problem, som man hele tiden havde betragtet med bekymring, var blevet løst langt bedre,